

VILNIAUS UNIVERSITETAS
GAMTOS MOKSLŲ FAKULTETAS
EKOLOGIJOS IR APLINKOTYROS CENTRAS

Vaida Kemežaitė

Magistrantūros studijų programa

EKOLOGIJA

ORNITOFAUNOS POKYČIAI
INTENSYVAUS, EKSTENSYVAUS IR
DESTRUKTYVAUS NAUDOJIMO AGROCENOZĖSE

Magistro baigiamasis darbas

Mokslinis vadovas
doc. dr. S. Sinkevičius

Vilnius, 2010

Įvadas

Pastaruoju metu Europoje žemės ūkis laikomas viena iš didžiausių grėsmių ilgalaikiam biologinės įvairovės, ypač sausumos paukščių išlikimui. Tai pripažįstant Europos Sąjungoje vis labiau plečiama biologinės indikacijos metodų paieška. Vis dažniau įvairių tyrimų metu pagal biologinės įvairovės, ypač populiacijų gausos pokyčius ir būklę stengiamasi įvertinti ūkinės veiklos poveikį ekosistemoms bei atskiriems jų komponentams. Ypač didelis dėmesys kreipiamas į paukščius, pabrėžiant jų svarbą biologinės indikacijos plėtrai. Teigiama, kad paukščiai gali būti puikūs kitų organizmų bei aplinkos bendros būklės indikatoriais. Biologinei indikacijai svarbūs duomenys gaunami ir Lietuvoje stebint perinčių paukščių populiacijų gausą ir jos dinamikos ypatumus bei analizuojant nustatytų dėsningumų priežastis (Kurlavičius, 2007).

Darbo tema yra susijusi su agrarinio kraštovaizdžio paukščių rūšių vietos populiacijų tyrimais. Darbe taikomas taškinių apskaitų metodas. Šį pasirinkimą lėmė tai, kad Lietuvoje vykdant įprastų paukščių ornitologinį monitoringą taikomas būtent šis metodas. Jis padeda kiekybiškai ir kokybiškai vertinti paukščių rūšinę sudėtį, be to, plačiai taikomas ir kitose Europos šalyse.

Lietuvoje žemės ūkis patiria didelius pokyčius. Iš vienos pusės, didėjant žemdirbiams teikiamai materialinei paramai, žemės ūkis kai kur intensyvinamas: naudojama daugiau trąšų, pesticidų, mažiau paisoma sėjomainų, mažinami žalienu plotai, kinta pašarų ruošimo, dirvos dirbimo technologijos ir pan. Iš kitos pusės, daug žemių tapo apleistomis, daugelio jų paskirtis keičiama (pvz., leidžiant statybų plėtrą). Visa tai, be abejonės turi įtakos biologinei įvairovei dabar ir turės ateityje.

Darbas aktualus tiek moksliniu, tiek taikomuoju gamtosauginiu ir aplinkos politikos formavimo požiūriais, nes tiesioginės žemės ūkio veiklos įtaka paukščių bendrijoms Lietuvoje yra beveik netyrinėta. Daugiau turima mokslinių žinių apie netiesioginę žemės ūkio veiklą paukščiams (pvz., žemės ūkio melioracijos poveikį; Kurlavičius, 1986; 1995).

Noriu padėkoti savo darbo vadovui doc. dr. Stanislovui Sinkevičiui už pagalbą renkant duomenis ir įvairias konsultacijas rašant darbą.